

SXEDIO.J51

13.6.1962: ΜΕ ΔΙΑΤΑΓΗ ΤΟΥ ΓΛΑΥΚΟΥ ΚΛΗΡΙΔΗ ΑΠΑΓΧΟΝΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΙΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΙΑΣ ΖΑΧΑΡΙΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑ, ΛΑΖΑΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΜΙΧΑΗΛ ΧΕΙΛΕΤΙΚΟΣ

Στις **12** Ιουνίου **1962**, ενώ ο Πρόεδρος Μακάριος πραγματοποιούσε επίσημη επίσκεψη στις Ηνωμένες Πολιτείες όπου είχε συνομιλίες με τον μετέπειτα δολοφονηθέντα Πρόεδρο Τζων Κέννεντυ, στη Λευκωσία ο Προεδρεύων της Δημοκρατίας Γλαύκος Κληρίδης μαζί με τους Υπουργούς Εσωτερικών Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, Εμπορίου Ανδρέα Αραούζο και Οικονομικών Ρηγίνο Θεοχάρους, συνήλθαν στο σπίτι της Υπουργού Δικαιοσύνης Στέλλας Σουλιώτη στην παρουσία του Γενικού Εισαγγελέα Κρίτωνα Τορναρίτη και του Διευθυντού των Κεντρικών Φυλακών Ονησίφορου Αντωνίου.

Βασικό θέμα της σύσκεψης ήταν το αίτημα των Χαράλαμπου Ζαχαρία, Λαζαρή Δημητρίου και Μιχαήλ Χειλέτικου για αναβολή του απαγχονισμού τους μέχρι να συζητηθεί νέα αίτηση τους από το Ανώτατο Δικαστήριο.

Η σύσκεψη άρχισε στις **8.30** το βράδυ και κράτησε διόμισι περίπου ώρες. Γύρω στις έντεκα ο Προεδρεύων της Δημοκρατίας εξέδωσε μια δραματική, αλλά σύντομη ανακοίνωση που ανέφερε:

"Ο Προσωρινός Πρόεδρος της Δημοκρατίας, ύστερα από διεξοδική και ενδελεχή μελέτη όλων των περιστατικών, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν θα ήταν δικαιολογημένος να διατάξει αναστολή των εκτελέσεων".

Από αυτή τη στιγμή ο Νόμος ακολουθούσε τη δραματική του πορεία. Ο Διευθυντής των Κεντρικών Φυλακών Ονησίφορος Αντωνίου κατευθύνθηκε προς τις Κεντρικές Φυλακές για να προβεί στις τελευταίες διευθετήσεις. Ήδη ήσαν έτοιμες τρεις αγχόνες για να δεχθούν τους τρεις καταδικασθέντες σε θάνατο για δυο ειδικούς φόνους.

Λίγο πριν τις τρεις το πρωί της 13ης Ιουνίου οι τρεις οδηγήθηκαν στην αγχόνη στην παρουσία των επάρχων Λευκωσίας και Λεμεσού Κυθραιώτη και Βενιαμίν.

Ο Χαράλαμπος Ζαχαρία και ο Λαζαρήs Δημητρίου είχαν καταρρεύσει τελείως και χρειάστηκε να τους σύρουν μέχρι τις αγχόνες.

Ο μόνος που διατηρούσε κάπως τη ψυχραιμία του ήταν ο Χειλέτικος.

Όταν τους τοποθέτησαν τους βρόγχους στο λαιμό οι τρεις άρχισαν να φωνάζουν: " Ας όψεται ο Αντωνής ο Ζαχαρίας"- ο μεγαλύτερος αδελφός του Χαράλαμπου και ουσιαστικός αρχηγός της σπείρας που έλεγχε ολόκληρη την πόλη και επαρχία Λεμεσού σκορπώντας τρόμο με την εγκληματική της δράση για τρεις δεκαετίες.

Σε λίγο ο Ονησίφορος Αντωνίου ξεκλείδωσε το μοχλό για να τεθεί σε λειτουργία η καταπακτή κι έδωσε το πρόσταγμα:

- Να κατεβασθεί ο μοχλός.

Ο Δήμιος κινήθηκε αστραπιαία, εκτέλεσε τη διαταγή και τα σώματα των τριών κρεμμάστηκαν στο κενό...

Υστερα ο Ονησίφορος Αντωνίου προχώρησε στην έξοδο των Κεντρικών Φυλακών και ανήγγειλε στους δημοσιογράφους ότι οι τρεις είχαν απαγχονισθεί...

Ήταν ο πρώτος και ο μοναδικός απαγχονισμός που γινόταν από την ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η θανατική ποινή θα μετατρέποταν αργότερα σε ισόβια φυλάκιση όταν πια η Κύπρος, μαζί με άλλα κράτη, θα καταργούσαν τη θανατική ποινή και επίσημα.

Ο απαγχονισμός των τριών σήμανε και το τέλος μιας μακράς ιστορίας αίματος, μίσους, άγριων φόνων και τρομοκρατίας με επίκεντρο τη Λεμεσό και τα χωριά Λόφου, Ύψωναs, Κολόσσι και Πάχνα που άρχισε στα μέσα της δεκαετίας του 1930 και οδήγησε 186 ανθρώπους στον τάφο από μια βεντέτα που μεταξύ των ομάδων του Ζαχαρία και των Κολοσσιατών χωρίς κανένα να τολμά να παρέμβει, μέχρι που μια ομάδα πρώην

αγωνιστών της ΕΟΚΑ αποφάσισαν να προχωρήσουν σε εκκαθάριση της ομάδας Ζαχαρία με τη σιωπηρή συγκατάθεση και τις ευλογίες του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη το **1961**.

Σ' αυτή τη σκληρή μάχη και δύσκολη μάχη γλύτωσε μόνο ένας από την ηγετική ομάδα, ο Αντωνής Ζαχαρία, ο οποίος κατέληξε στην Αγγλία όπου αργότερα χαρακτηρίστηκε επίσημα από τους Άγγλους στη Βουλή και σε βρετανικό δικαστήριο, ως συνεργάτης τους κατά τη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ.

Το **1960-61** ήταν τα χρόνια που η Κύπριακή Δημοκρατία έκανε τα πρώτα της βήματα και οι πρώην αγωνιστές της ΕΟΚΑ αισθάνονταν παντοδύναμοι. Πολλές φορές η θέληση ενός ή περισσοτέρων αγωνιστών ήταν υπεράνω των Νόμων. Έτσι θεωρούσαν την εκκαθάριση της ομάδας Ζαχαρία ή ότι είχε απομείνει αυτή την περίοδο από αυτούς, σαν υποχρέωση και καθήκον και σαν ένα ατέλειωτο έργο που έπρεπε να ολοκληρωθεί για να μπορέσει το κράτος να στεριώσει και η περιοχή της Λεμεσού να βρει την ησυχία της.

Έχοντας επικεφαλής των υπηρεσιών ασφαλείας του κράτους το συναγωνιστή τους Πολύκαρπο Γιωρκάτζη, ο οποίος είχε αναλάβει το Υπουργείο Εσωτερικών στις **16 Αυγούστου 1960**, οι αγωνιστές πίστευαν επίσης ότι δεν έπρεπε να επιτρέψουν "στις ασφυκτικές αρπάγες του εγκληματικού πυρήνα", όπως είπε ο Εισαγγελέας Κίκης Ταλαρίδης σε κάποια δίκη το **1961**, να συνεχίζει τη δράση του.

Οι αγωνιστές σχημάτισαν ομάδα και θεωρούσαν, όπως και ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, ως ο αρμόδιος Υπουργός Εσωτερικών, ότι έπρεπε να φύγει από τη μέση η ομάδα αυτή, για να καταστεί δυνατό να επιβληθεί ο Νόμος και η Τάξη. Και με την οργάνωση των αδελφών Ζαχαρία να δρα Νόμος και Τάξη δεν μπορούσαν να υπάρξουν.

Από την άλλη οι αγωνιστές πίστευαν ακόμα, σύμφωνα με τον Κίκη Ταλαρίδη, ότι "η αστυνομία ήταν ανίκανη να θέσει τέρμα στη βασιλεία του τρόμου" και "οργάνωσαν εκστρατεία για πάταξη της εγκληματικής

συμμορίας και την τιμωρία των συνεργατών της".

Σε ερώτηση του Εισαγγελέα Κίκη Ταλαρίδη σε δίκη που έγινε το **1961** στη Λεμεσό, ποιος ήταν ο σκοπός της ομάδας ο Άλκης Αργύρης, ο πρώην αγωνιστής της ΕΟΚΑ και στενός φίλος του Υπουργού Εσωτερικών Πολύκαρπου Γιωρκάτζη από την εποχή του αγώνα της ΕΟΚΑ και ο οποίος γνώριζε πρόσωπα και καταστάσεις στη Λεμεσό την περίοδο εκείνη, απάντησε:

" Συγκεκριμένος σκοπός της ομάδας ήταν να ανακόψει το ρουν των πράξεων της εγκληματικής οργανώσεως Ζαχαρία."

Η ομάδα των Αγωνιστών της ΕΟΚΑ εννοούσε αυτά που έλεγε. Ετσι προχώρησε σε αποφασιστική δράση εναντίον των αδελφών Ζαχαρία με απόπειρες δολοφονίας εναντίον των ιδίων αλλά και με εκκαθαρίσεις φίλων και συνεργατών τους.

Αφορμή για έναρξη των εκκαθαρίσεων δόθηκε όταν μέλος της ομάδας των αγωνιστών, ο Μιχαλάκης Χρυσάνθου Πορδάντζος, δέχθηκε εντελώς απρόκλητα κτύπημα στο πρόσωπο, από τον Δολώρο Μακρίδη που ήταν συνεταιίρος και κουμπάρος του Αντωνή Ζαχαρία σε χαρτοπαικτική λέσχη.

Ο Πορδάντζος τόβαλε ως στόχο του να εκδικηθεί την προσβολή που του έγινε. Ετσι στις **11** Νοεμβρίου **1960** αφού ζώστηκε ένα πιστόλι πλησίασε τον Μακρίδη, μέρα μεσημέρι, σε κεντρική περιοχή της Λεμεσού και του φύτεψε μια σφαίρα στο κεφάλι.

Η επίσημη ανακοίνωση που εκδόθηκε την ίδια μέρα έδινε λεπτομέρειες για τη δολοφονία του Μακρίδη, αλλά όχι για τα κίνητρα του δολοφόνου:

" Την **12.50** της σήμερα ο Δολώρος Λουκά Μακρίδης από τη Λεμεσό, ιδιοκτήτης νυκτερινού χορευτικού κέντρου, ηλικίας **33** ετών, έγγαμος και πατέρας τριών παιδιών, πυροβολήθηκε στο κεφάλι έξω από το Ταχυδρομείο της πόλης, ενώ ετοιμαζόταν να εισέλθει στο αυτοκίνητό του. Διεκομίσθη στο Νοσοκομείο Λεμεσού όπου η κατάσταση του περιγράφετο ως κρίσιμη. Τα ελατήρια του εγκλήματος δεν εξηκριβώθησαν ακόμη."

Εξ άλλου το πρακτορείο " Ρώυτερ" μετέδωσε ότι ο Μακρίδης εξέτιε ποινή φυλάκισης για κατοχή πιστολίου πριν η Κύπρος ανακηρυχθεί σε Ανεξάρτητη Δημοκρατία και ότι ήταν μεταξύ εκείνων που είχαν αμνηστευθεί κατά την ημέρα της Ανεξαρτησίας.

Ο κίνδυνος αντίδρασης της ομάδας Ζαχαρία από τη δολοφονία του Μακρίδη ήταν άμεσος κι έτσι οι αγωνιστές συνασπίστηκαν και αντεπιτέθηκαν. Η ευκαιρία που περίμεναν τους ερχόταν γάντι.

Πριν καλά καλά η ομάδα Ζαχαρία οργανώσει τη δική της αντεπίθεση, οι αγωνιστές σκηνοθέτησαν τις επόμενες μέρες μια απόπειρα δολοφονίας συνεργάτη τους, του Τρύφωνα Καυκαρή, για να την φορτώσουν στους αδελφούς Ζαχαρία, οι οποίοι ας σημειωθεί τον τελευταίο χρόνο είχαν συμφιλιωθεί με τους Κολοσσιάτες, ώστε να βρουν δικαιολογία για να δράσουν εναντίον της.

Ετσι λίγες μέρες μετά, στις **21 Νοεμβρίου 1960**, ένα μέλος της ομάδας των αγωνιστών έρριψε δυο πυροβολισμούς εναντίον του Καυκαρή σε κεντρικό δρόμο της Λεμεσού.

Το υποψήφιο "θύμα", σύμφωνα με τις οδηγίες που είχε, άρχισε να φωνάζει ότι τον πυροβόλησαν ο Χαράλαμπος Ζαχαρία κι ο Λαζαρής Δημητρίου.

Η Αστυνομία δεν είχε άλλη εκλογή παρά να συλλάβει τους δυο κατονομασθέντες, που έκπληκτοι οδηγήθηκαν στο Δικαστήριο για έκδοση διατάγματος κράτησης μέχρι να διερευνηθεί η απόπειρα δολοφονίας που υποτίθεται ότι διενήργησαν.

Το σχέδιο της ομάδας των αγωνιστών δεν τέλειωνε εδώ όμως. Υπολόγιζαν ότι ο Αντωνής Ζαχαρία θα πήγαινε οπωσδήποτε στο Δικαστήριο για να συμπαρασταθεί στον αδελφό του Χαράλαμπο. Κι εκεί θα τον εκτελούσαν, δημόσια, μπροστά στα μάτια όλων, προκειμένου να τεθεί τέρμα στη δράση του και να πανικοβληθούν οι συνεργάτες του. Ήταν ένα παράτολμο σχέδιο που χρειαζόταν συντονισμό και αποφασιστικότητα. Και διέθεταν και τα δυο οι πρώην αγωνιστές της ΕΟΚΑ.

Και πραγματικά αυτό έγινε. Ο Αντωνής Ζαχαρία, ανύποπτος, πήγε στο Δικαστήριο Λεμεσού για να παρακολουθήσει την προσαγωγή του αδελφού του Χαράλαμπου στις 3 Δεκεμβρίου 1960. Γύρω από το Δικαστήριο όμως και στο προαύλιο τον περίμεναν εκτελεστές της ομάδας.

Όμως τα πράγματα δεν πήγαν όπως τα υπολόγιζε η ομάδα. Την ώρα που ένας από τους υποψήφιους εκτελεστές του Αντωνή Ζαχαρία έκανε νόημα σε κάποιο συνεργάτη του, για να δράσουν, το αετίσιο μάτι του Αντωνή Ζαχαρία είδε το σύνθημα κι αντί να τρέξει να απομακρυνθεί, άρπαξε τον αστυνομικό Χριστόδουλο Γενεθλίου, από τον Άγιο Αμβρόσιο Λεμεσού, που βρισκόταν σε καθήκον στο Δικαστήριο και ο οποίος δεν γνώριζε τίποτε για τη συνωμοσία και τον έβαλε μπροστά του ως ασπίδα.

Έτσι ο Γενεθλίου δέχθηκε όλες τις σφαίρες του περιστρόφου που ρίφθηκαν εναντίον του Αντωνή Ζαχαρία κι έπεσε άπνους στο έδαφος.

Ο Αντωνής Ζαχαρία γλύτωσε. Τυχεροί αποδείχθηκαν επίσης ο Χαράλαμπος Ζαχαρία κι ο Λαζαρής Δημητρίου γιατί το Δικαστήριο απέρριψε αργότερα τη μαρτυρία που παρουσιάστηκε εναντίον τους και τους αθώωσε.

Όμως τα πράγματα δεν θα έμεναν για πολύ στο σημείο αυτό. Η απόφαση των αγωνιστών για εκκαθάριση της ομάδας Ζαχαρία είχε ληφθεί, ενώ η αστυνομία, με οδηγίες του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη, προέβαινε σε συνδυασμένες ενέργειες εναντίον τους, ανοίγοντας ήδη παλιούς φακέλους δολοφονιών.

Στο διάστημα αυτό ο Αντωνής Ζαχαρία αντιλήφθηκε ότι τα πράγματα δεν ήταν και τόσο καλά. Και εξέδωσε ένα μακροσκελές φυλλάδιο που κυκλοφόρησε στους δρόμους της Λεμεσού και με το οποίο κατάγγελλε ότι κάποιοι επιδίωκαν τη δολοφονία του.

Η ομάδα των αγωνιστών δεν έμεινε πίσω. Αντίθετα αντεπιτέθηκε και ο πόλεμος εναντίον των φίλων και συνεργατών των αδελφών Ζαχαρία άρχισε να διευρύνεται. Το πρόβλημα που τίθετο πλέον ήταν " ή οι

Ζαχαρίες ή οι αγωνιστές".

Μπορεί να λεχθεί ότι ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης που ενημερώθηκε για την απόφαση των αγωνιστών για πόλεμο εναντίον της συμμορίας δεν έφερε ένσταση. Μπορεί να μη γνώριζε τις λεπτομέρειες των σχεδίων τους για δολοφονίες, αλλά η μη αντίδραση του ευνοούσε τον εκφοβισμό των αδελφών Ζαχαρία και γενικά την περιστολή του εγκλήματος σε μια επαρχία που είχε ταλαιπωρηθεί αρκετά στο παρελθόν.

Η ομάδα των αγωνιστών της ΕΟΚΑ διευρυνόταν συνεχώς και στην κορυφή της δράσης της είχε τουλάχιστον δέκα μέλη. Ήσαν όλοι παράτολμοι, είχαν πάρει μέρος σε πολλές επιχειρήσεις της ΕΟΚΑ, κι έτσι θεωρούσαν την πραγματοποίηση του στόχου τους ως εύκολη υπόθεση.

Ετσι συγκεντρώθηκαν και κατέστρωσαν τα σχέδια τους και προχώρησαν στις αποφάσεις τους, με κάθε μυστικότητα, και χωρίς να ενημερώνουν κανένα άλλο για τα σχέδια τους, ανέλαβαν ουσιαστικά το νόμο στα χέρια τους.

Η αντεπίθεση τους ήταν αιματηρή.

Χρειάστηκαν κάπου δυο μήνες για να εκκαθαρίσουν τη Λεμεσό από εκείνους που πίστευαν ότι αποτελούσαν ενεργά μέλη της ομάδας των αδελφών Ζαχαρία.

Ετσι γύρω στα δέκα άτομα εκτελέστηκαν δημόσια ή αφού απήχθησαν με τον ίδιο τρόπο: Με μια σφαίρα στο κεφάλι ενώ βρίσκονταν στις δουλειές τους ή διασκεδάζαν ή κυκλοφορούσαν στους δρόμους της Λεμεσού ή ακομα και της Πάφου. Το μακρύ χέρι των αγωνιστών τους εντόπιζε όπου κι αν πήγαιναν για να κρυβούν.

Πολλοί από τους εκτελεσθέντες εξαφανίστηκαν και μέχρι και σήμερα ακόμα, **40** και πλέον χρόνια μετά, κανένας δεν έμαθε πού έχουν ταφεί.

Στο μεταξύ τα αδέρφια Αντωνής και Χαράλαμπος Ζαχαρία ένοιωθαν τον κλοιό να περισφίγγεται γύρω τους.

Ετσι ο Αντωνής σε κάποιο στάδιο εγκαταστάθηκε στο σπίτι του στον Ψώνα, που έμοιαζε με φρούριο και

στη συνέχεια μετακόμισε στο σπίτι του Χουσεΐν, από το χωριό Καντού, που ήταν ένας από τους πιο ισχυρούς τουρκοκύπριους παράγοντες στην περιοχή.

Ο Χουσεΐν έκρινε ότι θα ήταν πιο σωστό για τον Αντωνή να φύγει για ένα διάστημα στο εξωτερικό. Και διευθέτησε μέσω του αρχηγού της Χωροφυλακής Νιαζή και οδηγήθηκε ο Αντωνής Ζαχαρία στο αεροδρόμιο και απ' εκεί στο Λονδίνο και στην αυτοεξορία μαζί με μερικούς συνεργάτες του.

Ούτε η συμφιλίωση στην οποία είχαν καταλήξει οι Αντωνής και ο Χαράλαμπος Ζαχαρία με την αντίπαλη οικογένεια των Κολιασσιατών, που είχε οδηγήσει τις δυο οικογένειες σε αιματηρή βεντέτα για δεκαετίες, αλλά ούτε και η συνάντηση που είχαν στις **28 Μαΐου 1959** με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, στον οποίο παρέδωσαν μέρος του οπλισμού τους, δεν στάθηκαν ικανές να αποτρέψουν τη δράση των αγωνιστών, μια και οι Ζαχαρίες συνέχιζαν να αποτελούν το φόβο και τον τρόπο στη Λεμεσό.

Παρ' όλον ότι δεν υπάρχει μαρτυρία, είναι λογικό να συμπεράνει κανείς, ότι τόσο ο Πολύκαρπος Γιωρκάτζης, ως ο αρμόδιος Υπουργός, όσο και η Κυβέρνηση γενικότερα, γνώριζαν για τη φυγάδευση του Αντωνή Ζαχαρία και της οικογένειάς του ως και των συνεργατών του Μιχαήλ Χειλέτικου και Ευριπίδη Αριστεΐδου.

Ήταν ένας τρόπος να απαλλαγεί ο τόπος από αυτούς μια και οι φόννοι των συνεργατών και συγγενών τους είχαν αρχίσει ήδη να σημαίνουν πολιτικό κόστος εναντίον κυρίως του Πολύκαρπου Γιωρκάτζη, ο οποίος δεχόταν όλα τα πυρά, ότι κάλυπτε τους εκτελεστές των στελεχών και συνεργατών της ομάδας Ζαχαρία, μια και δεν είχε συλληφθεί έστω κι ένας από αυτούς.

Στο μεταξύ τα παράλληλα μέτρα που έπαιρνε και η Αστυνομία από τα μέσα του **1961** εναντίον της συμμορίας άρχισαν να αποδίδουν καρπούς κι έτσι η διπλή αντιμεπίθεση αγωνιστών και επίσημου κράτους έδωσε θάρρος στους πανικοβλημένους Κυπρίους και κυρίως στους Λεμεσιανούς, που γνώριζαν πολλά, να

παρουσιαστούν στην Αστυνομία και να δώσουν μαρτυρία, που θα μπορούσε να στείλει τους αδελφούς Ζαχαρία για πρώτη φορά και για πάντα στη φυλακή, αν όχι και στην αγχόνη.

Ετσι δεκάδες Κύπριοι παρήλασαν από τα γραφεία της Αστυνομίας και έδωσαν συγκλονιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν αργότερα στο δικαστήριο.

Για πολλούς η μαρτυρία εναντίον των αδελφών Ζαχαρία αποτελούσε και μια ανακούφιση για όσα είδαν και γνώριζαν και για χρόνια.

Η πρώτη υπόθεση που ανέσυρε η Αστυνομία από τα παλιά της φάιλ αφορούσε το Χαράλαμπο Ζαχαρία, ο οποίος κατηγορήθηκε ότι είχε σκοτώσει στις **22 Σεπτεμβρίου 1958**, στη διάρκεια του αγώνα της ΕΟΚΑ, τον Κυριάκο Σάββα Πέτρου, γνωστό ως Φυλακιμένο.

Ο Χαράλαμπος Ζαχαρία συνελήφθη από την Αστυνομία στα μέσα του **1961** και κατηγορήθηκε, για τη δολοφονία του Φυλακισμένου στις **24 Ιουνίου 1961**.

Η μαρτυρία που παρουσιάστηκε στο Δικαστήριο ήταν συντριπτική εναντίον του Χαράλαμπου Ζαχαρία. Όταν κλήθηκε να απολογηθεί στο Κακούργιοδικείο τα έρριψε όλα στους αντιπάλους του ενώ είπε ότι είχε συνάντηση και με τον Πρόεδρο Μακάριο, ο οποίος, όπως ισχυρίστηκε, τον είχε διαβεβαιώσει να μη ανησυχεί.

Είπε ο Χαράλαμπος Ζαχαρία στην απολογία του:

" Αυτές τις δραματικές υποθέσεις που μου φέρνουν στο Δικαστήριο είναι σκηνοθετημένες.

" Το Νιόβρη του **1960** ήθελαν να μας παίξουν αφού έπαιξαν μερικούς φίλους μας. Εθεωρήσαμε καλό να δούμε τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας και να διαμαρτυρηθούμε. Εκείνος μας είπε να μείνουμε ήσυχοι και ό,τι κάμουν θα είναι σε βάρος τους.

" Μας είπε να περιορισθούμε στα σπίτια μας μέχρις ότου κανονίσει αυτές τες φασαρίες. Επειδή δεν μπορούσαν να μας παίξουν, διότι ήμαστε στα χωριά μας, έκαμαν μια δραματική υπόθεση ότι επαίξαμε τον Καυκαρήν.

" Είμαι ευχαριστημένος διότι ο ίδιος ο Πρόεδρος που εκδίκασε την προηγούμενη υπόθεση και

νομίζω ότι θα κατάλαβε την σκηνοθετημένη δραματική υπόθεση θα ξέρει τί γίνεται.

" Αφού αθωώθηκαμε από εκείνη, συνεχίζουν άλλα πράγματα. Πηγαίνουν στους φίλους μας και τους λέγουν ή να φύγουν από την Κύπρο ή να τους παίξουν ή να μαρτυρήσουν ορισμένα πράγματα εναντίον μας.

" Ερχονται στο Δικαστήριο και το Ευαγγέλιο το έχουν σαν περιοδικό. Εχω να πω ότι και σ αυτήν την υπόθεση που δικάζουμαι είμαι αθώος".

Ο δικηγόρος του Χαράλαμπου Ζαχαρία Ραούφ Ντενκιάς υποστήριξε ότι δεν μπορούσε το Δικαστήριο να είναι βέβαιο ότι οι μάρτυρες κατέθεσαν την αλήθεια.

Αντίθετα ο Εισαγγελέας Κίκης Ταλαρίδης, όμως, είχε κάθετα αντίθετη άποψη και υποστήριξε ότι τα στοιχεία εναντίον του Χαράλαμπου Ζαχαρία ήταν συντριπτικά.

Κατέληξε ο Κίκης Ταλαρίδης:

" Η υπεράσπιση προσπάθησε να παρουσιάσει τον κατηγορούμενο ως θύμα φοβερής πλεκτάνης και να προκαλέσει τον οίκτο του Δικαστηρίου με τον ισχυρισμό ότι αυτός διώκεται αμείλικτα από ομάδα προσώπων. Ο κατηγορούμενος πράγματι διώκεται αμείλικτα, αλλά διώκεται από τη Θεία Δικαιοσύνη. Η υπεράσπιση είπε ότι κανένας δεν πρέπει να καταδικάζεται για τη φήμη του ή την κακή του υπόληψη. Κανένας δεν διαφωνεί. Αλλά εμείς βασιζόμαστε εξ ολοκλήρου στα γεγονότα με τα οποία αποδεικνύεται πέραν πάσης αμφιβολίας η ενοχή του κατηγορουμένου".

Τα στοιχεία εναντίον του Χαράλαμπου Ζαχαρία ήταν ατράντακτα. Οι μάρτυρες που παρέλασαν από το Δικαστήριο ήσαν σαφείς στα όσα ανέφεραν και δεν άφηναν στο Δικαστήριο κανένα περιθώριο αμισβήτησης ή άλλης ερμηνείας. Κι έτσι βρέθηκε ένοχος και καταδικάστηκε σε θάνατο.

Η έκδοση της απόφασης από τον Πρόεδρο του Κακουργιοδικείου Μ. Μιχαηλίδη κράτησε **90** δραματικά λεπτά, ενώ έξω από το Κακουργιοδικείο η Αστυνομία είχε πάρει αυστηρά μέτρα ασφαλείας.

Είπε ο Δικαστής:

" Εχουμε μελετήσει προσεκτικά τις μαρτυρίες που δόθηκαν ενώπιον μας.

" Επομένως πιστεύουμε ότι ο αποθανών τη νύκτα τις **22 9 1958** απήχθη από το σπίτι του, μεταφέρθηκε στην τοποθεσία "Κοντηλιάς" της Λόφου, όπου δολοφονήθηκε και ότι τα λείψανα που βρέθηκαν αργότερα ήσαν του ιδίου προσώπου.

" Εξάλλου δεν μπορούμε να πιστέψουμε την κατάθεση την οποία ο κατηγορούμενος έκαμε από το εδώλιο του κατηγορουμένου.

" Δεν υπάρχει ούτε ίχνος μαρτυρίας ενώπιον του Δικαστηρίου αυτού, η οποία να δεικνύει ότι η υπόθεση έχει σκηνοθετηθεί εναντίον του κατηγορουμένου.

" Είναι φανερό ότι το έγκλημα το οποίο διεπράχθη από τον κατηγορούμενο είναι φόνος εκ προμελέτης. Ως εκ τούτου βρίσκουμε τον κατηγορούμενο ένοχο και τον καταδικάζουμε."

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου ρώτησε το Χαράλαμπο Ζαχαρία αν είχε να πει ό,τιδήποτε πριν του επιβάλει ποινή κι αυτός απάντησε:

- Εχω να πω ότι είμαι αθώος.

Συνέχισε ο Δικαστής Μ. Μιχαηλίδης:

" Για το έγκλημα αυτό ο Νόμος προβλέπει μόνο μια ποινή και αυτή είναι η ποινή του θανάτου. Θα υποστείς το θάνατο με απαγχονισμό. Θα οδηγηθείς απ εδώ σε μέρος, όπου θα περιμένεις την ημέρα της εκτέλεσης σου. Ο θεός να σε συγχωρέσει".

Για τον Αντωνή Ζαχαρία, ανασύρθηκαν από τα αρχεία τρεις τουλάχιστον υποθέσεις που πρόβλεπαν την ποινή του θανάτου.

Μια από τις υποθέσεις αυτές αφορούσε την εκτέλεση του Κώστα Σάββα Περιστρόφα, από τη Λεμεσό τον Ιούλη του **1960**, από συνεργάτες του με δική του προτροπή, σύμφωνα με την Κατηγορούσα Αρχή.

Σ αυτή την περίπτωση ο Αντωνής Ζαχαρία είχε διατάξει τα παλληκάρια του, όπως αναφέρθηκε και

πάλι στο Δικαστήριο, να εκτελέσουν τον Περιστρόφα γιατί είχε ανοίξει δική του χαρτοπαικτική λέσχη στη Λεμεσό κι είχε πάρει την πελατεία από τη Λέσχη του Αντωνή Ζαχαρία και του Δολώρου Λ. Μακρίδη.

Την οργάνωση της εκτέλεσης του Περιστρόφα ανέλαβε, σύμφωνα με τον Εισαγγελέα Αχιλλέα Φράγκο, ο Λαζαρή Δημητρίου, από τη Δορά, ο οποίος εκτελούσε χρέη φρουρού στη Λέσχη του Αντωνή.

Η εκτέλεση του Περιστρόφα έγινε στη Λεμεσό, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου, από το Μιχαήλ Βασιλείου Χειλέτικο από τον Άγιο Αμβρόσιο Κερύνειας, **24** ετών και το σύντροφο του Σπύρο Πέτρου που σκοτώθηκε αργότερα.

Ο Χειλέτικος είχε διαφύγει κι αυτός στο Λονδίνο αλλά στις αρχές του Οκτωβρίου του **1961** συνελήφθη από τις βρετανικές αρχές που τον εξέδωσαν στην Κύπρο, όπου δικάστηκε και καταδικάστηκε μαζί με το Λαζαρή Δημητρίου σε θάνατο.

Έτσι εκτός από τις εκτελέσεις από την ομάδα των αγωνιστών, ηγετικά στελέχη της ομάδας των αδελφών Ζαχαρία καταδικάζονταν είτε σε θάνατο είτε αυτοεξορίζονταν.

Ο Αντωνής Ζαχαρία κατηγορήθηκε στην απουσία του μεταξύ άλλων ότι δολοφόνησε με συενργάτη του τον Πέτρο Μουζομ,ενων από την Πάχνα στις στις **29** Αυγούστου **1958**, παρά την τοποθεσία "Αιγίστου" της περιοχής Λόφου.

Η πρόσβαση κατηγοριών εναντίον του Αντωνή Ζαχαρία και των συνεργατών του, στην απουσία τους, είχε το σκοπό της, μια και επιδιωκόταν η έκδοση τους στην Κύπρο για να δικασθούν.

Ωστόσο, παρά τη σκληρή μάχη που δόθηκε στα αγγλικά δικαστήρια η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν κατόρθωσε να επιτύχει την έκδοση του Αντωνή Ζαχαρία.

Ομως για τους τρεις που είχαν καταδικασθεί σε θάνατο η Κυπριακή Κυβέρνηση ήταν αποφασισμένη να προχωρήσει στην εκτέλεση τους για να δοθεί ένα τέλος.

Και με το Μακάριο να απουσιάζει στο εξωτερικό ο Γλαύκος Κληρίδης ενέκρινε τον απαγχονισμό τους που έγινε τελικά στις **13 Ιουνίου 1962** την αυγή.

Για τις τελευταίες στιγμές των τριών απαγχονισθέντων μίλησε ο διευθυντής των Φυλακών Ονησίφορος Αντωνίου, ο οποίος αφηγήθηκε στην εφημερίδα ΜΑΧΗ (**14 6 1962**):

" Ο μόνος ο οποίος διατηρούσε το ηθικό του, αλλά ήταν συντετριμένος ήτο ο Χειλέτικος. Αυτός επέδειξε σχετική ψυχραιμία. Οι άλλοι δυο, ο Λαζαρής Δημητρίου και ο Χαράλαμπος Ζαχαρία κατέρρευσαν τελείως. Συρόμενοι μετεφέρθηκαν στο ικρίωμα. Ο Λαζαρής προέταξε αντίσταση και φώναζε: Δεν πάω....

" Ο Ζαχαρία από τη στιγμή που τους τοποθετήσαμε στα κελιά το μαύρο κάλυμμα στα μάτια τους κατέρρευσε τελείως. Πρότασσε αντίσταση και καθόταν στο διάδρομο.

" Τόσο ταραγμένοι φαίνονταν οι δυο ώστε ανησυχήσαμε, ότι θα πέθαιναν από τον κλονισμό τους.

" Οδηγήθηκαν δύσκολα στην αγχόνη.

" Στην εκτέλεση τους παρέστησαν εκτός από μένα και τους δημίους οι έπαρχοι Λευκωσίας και Λεμεσού Κυθραιώτης και Βενιαμίν.

" Όταν τοποθετήθηκαν οι βρόγχοι στο λαιμό τους και οι τρεις άρχισαν να φωνάζουν:

" - Ας όψεται ο Αντωνής ο Ζαχαρίας.

" Σε κάποιο στάδιο ο Λαζαρής Δημητρίου, σαν του τοποθέτησαν το βρόγχο γύρω από το λαιμό του ζήτησε να τον τοποθετήσουν καλύτερα:

" -Ετσι που μου εβάλετε τη θηλειά με ενοχλεί. Μετακινείστε την...

" Στο μεταξύ εγώ ξεκλείδωσα το μοχλό για να τεθεί σε λειτουργία η καταπακτή.

" Όταν όλα ήσαν έτοιμα και η διαδικασία αυτή δεν κράτησε παρά δευτερόλεπτα, έδωσα το πρόσταγμα να κατεβασθεί ο μοχλός. Ετσι η καταπακτή άνοιξε και τα σώματα των τριών παρέμειναν αιωρούμενα στο κενό".

Για τα συναισθήματα που τον διακατείχαν εκείνη τη στιγμή ο Ονησίφορος Αντωνίου είπε:

" Ως όργανο μιας ευνομούμενης πολιτείας στην οποία πρέπει να επικρατεί η τάξη και η ησυχία όφειλα να εκτελέσω το σκληρό και αγωνιώδες αυτό καθήκον. Δεν μπορούσα να διστάσω από του να προβώ στις αναγκαίες διευθετήσεις για την εκτέλεση της θανατικής ποινής, η οποία εξεδόθη από το Δικαστήριο της χώρας και αφού ο Προεδρεύων της Δημοκρατίας τόνισε ότι ο νόμος και η Δικαιοσύνη έπρεπε να ακολουθήσουν την πορεία τους.

"Έλαβα τα μέτρα που έπρεπε ώστε ο θάνατος των τριών να είναι σύντομος και η αγωνία τους στην αγχόνη να μη παραταθεί".

Γύρω στις **3.30** την αυγή ο Ονησίφορος Αντωνίου βγήκε από τις φυλακές και ανακοίνωσε στους δημοσιογράφους ότι οι τρεις είχαν εκτελεσθεί.

Ο επίλογος γράφτηκε στις έξη το πρωί με την κηδεία και την ταφή των τριών στο Νέο Κοιμητήριο Λευκωσίας στις **6** το πρωί. Οι συγγενείς τους αρνήθηκαν να παραλάβουν τα πτώματά τους.